

Visitationspredikan
Gävle församling
Andra söndagen i Fastan, 13 mars 2022
Den kämpande tron, Andra årgångens texter

Kan man tävla i musik? Just idag är jag beredd att svara ”ja” på den frågan för jag tycker att rätt låt vann Melodifestivalen igår kväll. De år som fel låt vinner ger jag ett lika tvärsäkert ”nej” på samma fråga. Då tycker jag inte alls att man kan tävla i musik. Det går inte att jämföra Johann Sebastian Bach med Arja Saijonmaa eller Sven-Ingvars med barnbarnet som spelar flöjt på skolavslutningen. Vem skulle kunna utse en vinnare bland dem?

I dagens evangelietext låter Jesus oss att begrunda ett spørsmål som påminner om frågan om man kan tävla i musik. Kan man mäta kärlek och förlåtelse? Vi får möta Simon som bjöd hem Jesus på en måltid. Det var generöst och kärleksfullt av honom men Jesus fick inget vatten för att tvätta av sina smutsiga fötter när han kom. Han fick ingen olja för att fräscha upp håret och inte heller någon välkomstkyss.

En utslagen och utstött kvinna kom till Simons hus när Jesus låg till bords där. Hon rörde vid honom och det gjorde Jesus oren enligt de normer och värderingar som gällde där och då. Hennes tårar, händer och hår ansågs rubba eller skapa oreda i hans gudsrelation. Eftersom Jesus inte tar avstånd från kvinnan drar Simon slutsatsen att Jesus inte lever särskilt nära Gud.

Jesus ger Simon och oss en berättelse att fundera över. Med den berättelsen svarar Jesus ”ja” på frågan om man kan mäta kärlek och förlåtelse. I en annan situation kanske han skulle ha gett ett annat svar på samma fråga men i mötet med den här kvinnan och Simon säger Jesus att hon har fått många fler synder förlåtna än vad Simon har fått och därför visat stor kärlek.

Under den gångna veckan har jag varit här i Gävle på biskopsvisitation. Det betyder att jag har mött många människor i olika konstellationer för att tillsammans med dem – tillsammans med er – samtala om hur det är här i Gävle församling och hur människor som lever här har det. Ofta har de samtalen kretsat kring frågor av samma karaktär som diskussionsämnet om det går att tävla i musik eller evangelietextens fråga om det går att mäta förlåtelse och kärlek.

En fråga har löpt som en röd tråd genom hela visitationen. Kan vi föra statistik över kyrkans verksamhet? Vi kan onekligen räkna hur många människor som firar gudstjänst, sjunger i kören, kommer för enskilda samtal eller ingår i promenadgruppen men vad säger de siffrorna egentligen om det som Kyrkoordningen lyfter fram som syftet med församlingens verksamhet – ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”. Kommer fler människor till tro i en kör som samlar många än i en kvinnogrupp som bara samlar några få? Fördjupas den kristna gemenskapen mest eller bäst under en pilgrimsvandring eller i den dagliga verksamheten på RIA?

Sådana frågor, som berör hur vi värderar kyrkans verksamhet, är lika omöjliga att besvara – eller lika möjliga att besvara på olika sätt – som frågorna om det går att tävla i musik eller mäta kärlek och förlåtelse. Nyligen värderades det samlade värdet av Svenska kyrkans kulturverksamhet till 2,3 miljarder kronor om året. Är det mycket eller lite? Är det lagom eller otillräckligt? Svaret beror förstås på vem man frågar. Pengars värde varierar mellan olika personer och olika situationer även om vi alla läser samma summa på prislappen eller i budgetunderlaget.

I samtalet med Jesus säger Simon att han tror att den människa som får den större summan efterskönt kommer att älska mest. Så enkelt är det inte alltid. För vissa personer eller i vissa livssituationer är den minsta summan som nämns i evangelietexten, 50 denarer, en förmögenhet eftersom den är allt man har att leva på. För andra personer är den hösta summan som Jesus nämner, 500 denarer, en spottstyver.

Under visitationen har frågorna om vägande och mätande, statistik och värderande, bränt till lite extra och engagerat ovanligt mycket när vi har samtalat om diakoni och om lokalfrågor. Gävle församling har djärv diakoni som en målsättning. Det vägvalet har genererat samtal kring frågan om det verkligen går att komparera, jämföra, diakoni. Kan diakoni vara icke-djärv, djärv, djärvare och djärvast? Vad är i så fall det djärvaste vi kan göra? Är det sådant som sticker ut och väcker uppmärksamhet i det offentliga? Eller är det sådant som inte syns och märks men som förändrar världen i det fördolda?

Kvinnan som det berättas om i dagens evangelietext var mycket djärv i sin diakonala omsorg om Jesus men kanske var Simon ännu djärvare när han vågade bjuda hem en så kontroversiell person som Jesus på middag. Han hade mer att förlora. De tolv lärjungarna som följde Jesus gjorde djärva och uppseendeväckande livsval när Jesus kallade på dem. Var deras tjänst – deras diakoni – djärvare än den diakoni som Maria, Johanna, Susanna och de andra kvinnorna som följde Jesus utförde när de hjälpte både Jesus och de tolv lärjungarna med sina tillgångar?

Frågor om vägval och prioriteringar står högt upp på dagordningen här i Gävle när ni tillsammans strävar efter att upptäcka vad ni som församlingssamfund vill att det ska innebära att ni nu är en församling. Många som jag har mött under veckan har sagt att det djärvaste och mest diakonala som kyrkorådet och kyrkoherden kan göra just nu är att vara tydliga med vad som gäller. Tydlighet och transparens skapar trygghet också för den som tycker att ett beslut som har fattats av rätt instans var felaktigt.

När fel låt har vunnit Melodifestivalen är det lätt hänt att vi drar slutsatsen att majoriteten av dem som har röstat i detta val saknar den kompetens som krävs för att de ska kunna avgöra vilket bidrag som ska få representera Sverige i Eurovision Song Contest. När fel kyrka säljs är det lätt hänt att vi drar liknande slutsatser. Vi kan då börja misstro varandra, ifrågasätta andra människors kompetens och kanske också deras goda vilja. En sådan utveckling är inte bra för församlingens gemenskap. Det understryker aposteln Paulus i dagens episteltext.

Församlingen i Korinth hade drabbats av polemiska diskussioner och bristande tillit mellan olika grupperingar. Paulus påminner dem då om att sådana prövningar går att ta sig igenom med Guds hjälp. Han skickar ett litet ps – en särskilt omsorgsfull vers – till den som tror sig stå stadigt. Han skriver, ungefär, att den som är stor och stark måste vara snäll. Den som tror sig stå stadigt ska se upp så att han inte faller – eller förfaller – till ett beteende eller ett agerande som bryter ner det som Gud vill bygga upp eller behöver få gjort.

Liknande hälsningar får vi i Svenska kyrkan numera allt oftare från Försvarsmakten. De hälsningarna får en särskild tyngd och ett större allvar sedan kriget i Ukraina bröt ut. Svenska kyrkan och Gävle församling spelar en nyckelroll i den diakoni – den tjänst för Gud – som inte enbart utförs av kyrkliga aktörer eller i kyrkans egna lokaler. Därför behöver vi hålla ihop även när vi tänker och tycker olika. Försvarsmakten skickar sina hälsningar till oss eftersom de vet att viss krigsföring går ut på att skapa eller underblåsa inomkyrkliga konflikter. De vill att vi ska hjälpa varandra att få syn på och hantera skadliga och nedbrytande beteenden som absolut inte ska normaliseras.

I tisdags, på den internationella kvinnodagen, uppmärksammade vi en typ av skadligt beteende som definitivt inte får normaliseras. Café Existens handlade om mäns våld mot kvinnor i nära relationer. Det brinnande engagemang som vi som hade samlats här i kyrkan då fick ta del av kan liknas vid en lägereld. Under visitationen har jag med tacksamhet kunnat konstatera att det finns många sådana lägereldar här i församlingen. Lägereldarna värmer och lyser upp men de är också en källa till oro. En del av er befär att de ska brinna ut eftersom de inte får något syre. Andra fruktar att brinnandet ska bli så okontrollerat att det ödelägger.

I samtalen med den anställda personalen har den mångfasetterade oro som jag har mött under veckan fått tydligare konturer. Den kan beskrivas med hjälp av det komplexa tunnelbanesystemet i London. Här finns det många färgglada tunnelbanelinjer som korsar varandra på ett sätt som gör det svårt att orientera sig och ibland också att komma dit man vill. På ett liknande sätt kan det vara svårt att överblicka hur de olika eldarna som brinner klart här i Gävle församlingen är förbundna med varandra, med Kristus och med församlingens grundläggande uppdrag och det ger upphov både till stress och olika överlevnadsstrategier.

Här i församlingen har ni personal som i sin tjänst för er är omgivna av stora folkskaror och många blinkande rödljus. Deras vardag påminner om larmet och trängseln vid de centrala tunnelbanestationerna i London under rusningstid. Det finns också anställd personal som tjänstgör vid en gråtrist ändstation ytterst på linjen. Ibland drabbas de av samma uppgivenhet som profeten Elia som satte sig under en ginstbuske i öknen och tänkte: ”Nu får det vara nog. Jag orkar inte mer. Jag ser ingen mening med det här.” Delar av den anställda personalen här i Gävle församling rör sig i en invand och begränsad del av det kyrkliga tunnelbanesystemet och trivs mycket bra med det. Andra längtar intensivt efter att upptäcka nya förbindelser och ytterligare stationer. Mångfalden av oro och längtan har jag burit med mig när jag har funderat över hur vi som inte tillhör den anställda personalen här i Gävle församling kan hjälpa personalen att tjäna församlingen på bästa sätt.

Jag tror att en viktig sak som vi kan göra för dem – och i förlängningen för församlingslivet här i Gävle församling – är att uttrycka vår uppskattning över den variation av snacks som Gävle församling har att erbjuda. Jo, ni hörde rätt. Jag sa snacks – alltså sådana tilltugg som många av oss äter när vi tittar på Melodifestivalen.

Under visitationen har det sagts mig att här i församlingen finns det ovanligt gott om utsökta popcorn. Popcorn är kreativa människor som är bra på att dra i gång nya projekt och utveckla nya samarbeten. Här i församlingen finns det också många välsmakande salta pinnar. Salta pinnar står rakt och stabilt i glaset. De upprätthåller de strategiska linjerna i verksamheten och kan göra stringenta omvärldsanalyser. Popcornen och de salta pinnarna behöver kombineras med de välkryddade chipsen för att helheten ska bli bra. Som tur är finns det krispiga chips i många olika smaker och former här i församlingen. Chipsen fyller stora skålar till brädden men de kan också smulas sönder till nästan ingenting om man trampar på dem.

I dagens gammaltestamentliga läsning berättas hur en ängel kom till profeten Elia med en glödkaka och ett krus med vatten. När Elia fick mat, dryck och vila orkade han hela vägen. Om popcornen, de salta pinnarna och chipsen här i Gävle församling får det som de behöver av uppmuntran, återhämtning och överblick kommer de – och ni – att med Guds hjälp orka och förmå mycket mer och mycket annat än det som ligger inom ramen för vår mänskliga förmåga. När vår tro får hjälpa oss kan vi gå i samma frid som kvinnan i dagens evangelietext. Då kan vi tjäna Jesus och förkunna budskapet om Guds rike med våra tillgångar precis som Maria, Johanna, Susanna och de andra kvinnorna som följde Jesus gjorde.